

**САВЕТ ЗА РЕГУЛАТОРНУ РЕФОРМУ
ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

16.07.2009. године

Предмет: Мишљење о томе да ли образложење Нацрта закона о ауторским и сродним правима садржи анализу ефеката у складу са чл. 39. и 40. став 2. Пословника Владе („Службени гласник РС“, бр. 100/2005)

У складу са чланом 39. и 40. став 2. Пословника Владе („Сл. гласник РС“, бр. 100/2005) даје се

МИШЉЕЊЕ

Образложење Нацрта закона о ауторским и сродним правима који је Савету за регулаторну реформу привредног система поднело на мишљење Министарство за науку и технолошки развој, под бројем: 011-00-00037/2009-01, од дана 30.06.2009. године, НЕ САДРЖИ АНАЛИЗУ ЕФЕКТА у складу са чл. 39. и 40. став 2. Пословника Владе.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Савету за регулаторну реформу привредног система (у даљем тексту: Савет) је Министарство за науку и технолошки развој доставило на мишљење Нацрт закона о ауторским и сродним правима, са Образложењем и прилогом Анализа ефеката прописа.

У прилогу Анализа ефеката прописа обрађивач прописа је одговорио на питања формулисана у складу са чл. 39. и 40. став 2. Пословника Владе („Службени гласник РС“, бр. 100/2005) и у том смислу је испунио формалне услове прописане Пословником Владе. Обрађивач прописа је изложио разлоге за доношење овог закона и циљеве који се желе постићи, а на захтев Секретаријата Савета доставио је додатне податке прилогу Анализи ефеката.

Обрађивач прописа је истакао да је у важећем Закону о ауторским правима („Службени гласник РС“, бр. 61/04) неопходно извршити дораду и прецизирање појединих законских решења. Образлажући проблеме које новим законом жели решити, обрађивач прописа је указао на то да се измене односе на: термилошка питања; изузетак од обавезног колективног остваривања права на жично реемитовање ауторског дела садржаног у емисији која се реемитује; ограничење ауторског права у корист особа са инвалидитетом; обавезно колективно остваривање права интерпретатора и произвођача фонограма на накнаду од емитовања и јавног саопштавања фонограма и на њима забележених интерпретација; увођење новог сродног права - права издавача штампаних издања; увођење новог начина одређивања тарифа накнада за колективно искоришћавање ауторских дела и предмета сродних права; установљење Комисије за ауторска и сродна права (у даљем тексту Комисија) и др. Обрађивач прописа је такође истакао да

спровођење овог закона не ствара потребу за додатним средствима из буџета Републике Србије.

Обрађивачи разлог за увођење новог тела - Комисије, обрађивач прописа је истакао да установљење Комисије неће произвести додатне трошкове за буџет Републике Србије, с обзиром да је предложено решење да Комисија заседа у просторијама Завода за интелектуалну својину, који јој обезбеђује и неопходну административно-техничку помоћ, док ће трошкови поступка пред Комисијом и рада Комисије пасти на терет организација и репрезентативног удружења корисника на једнаке делове. Обрађивач прописа сматра да позитивни ефекти рада Комисије, оправдавају ове трошкове, јер ће Комисија бити ангажована само у оним случајевима када организације и репрезентативна удружења корисника, у законом остављеном року, не могу да постигну споразум око тарифе. Такође, наводи да ће Комисију чинити стручњаци који познају проблематику колективног остваривања ових права, па ће и одлука Комисије о сагласности бити поткрепљена озбиљним радом на разматрању не само закона, већ и упоредне праксе колективног остваривања ових права. Сматра да ће Комисија обезбедити да тарифа накнада за искоришћавање предмета заштите буде правична и за носиоце ауторског и сродних права и за кориснике, тако што ће избалансирати супротстављене интересе обе стране и то анализом сваког конкретног вида искоришћавања предмета заштите, као и упоређивањем предложене висине накнаде са висином накнада иностраних организација за исте видове искоришћавања предмета заштите, узимајући у обзир специфичне домаће околности.

Обрађивач прописа је навео да је у вези са Нацртом закона сроведена јавна расправа у виду округлог стола у Привредној комори Србије, где су учешће узели: представници регистрованих организација за колективно остваривање ауторског и сродних права (СОКОЈ, ОФПС, ПРАГУС, ПИ), као и представници Асоцијације независних медија ANEM, Пословног удружења хотелско-угоститељске привреде HORES, Удружења угоститеља Београда, ППП РТС, Привредне коморе Београда, Привредне коморе Србије, Народне библиотеке Србије, фирме Multimedia, као и адвокати и представници Вишег трговинског суда. У току јавне расправе примљени су писмени коментари и примедбе на радни текст Нацрта закона и то од: колективне организације СОКОЈ, колективне организације ПРАГУС, колективне организације ОФПС, колективне организације ПИ, Асоцијације независних медија ANEM, ЈП Завода за уџбенике, Уније синдиката извођача Србије, Синдиката глумца Србије, Радио телевизије Србије, ППП-РТС-а, Пословног удружења хотелско угоститељске привреде HORES, Општег удружења угоститеља Београда, регионалне РТВ Врање, Привредне коморе Београда, Ђорић Слободана и Петра Ђурића. Обрађивач прописа је навео неке од резултата јавне расправе.

Савет је тражио и од обрађивача прописа добио додатне податке и то:

- о броју судских спорова у вези са заштитом ауторског и других сродних права и о најчешћем узроку спорова,¹
- броју организација за колективно остваривање ауторског односно сродних права,
- броју пријављених, односно регистрованих ауторских и других сродних права.

¹ Према подацима достављеним од стране Завода о броју судских спорова у којима су организације за колективно остваривање ауторских и сродних права једна од страна, у Републици Србији тренутно се води око 2000 судских спорова, у којима је једна од страна у поступку Организација музичких аутора Србије (СОКОЈ) и око 3000 судских спорова, у којима је једна од страна у поступку Организација произвођача фонограма (ОФПС)

Обрађивач прописа је истакао да Нацрт закона, у извесном смислу, представља даље усклађивање домаћег ауторског права са правом ЕУ и правилима TRIPS-а. Даље наводи да, чл. 1. и 142. Нацрта закона уводе ново сродно право „право издавача штампаних издања на посебну накнаду“, што је по наводима обрађивача прописа један од највећих недостатака важећег закона. Такође се уводи обавезног колективног остваривања права и накнаде од емитовања и јавног саопштавања интерпретација забележених на издатим фонограмима, чиме се по обрађивачу прописа побољшава постојећа ситуација, јер како је наведено у образложењу, сам интерпретатор не може знати ко све емитује интерпретацију забележену на фонограму.

Савет скреће пажњу на то да се Нацртом закона регулише:

- врло широка и осетљива материја;
- уводе се нека решења која су нова чак и у модерним правним системима (земље чланице ЕУ и САД), а која су подложна тумачењу државних органа који их тамо спроводе и веома су оспоривана од грађанства и привреде;
- надлежност струковних удружења, чији међусобни интерес може бити супростављен.

Савет скреће пажњу да је у јавну расправу била укључена углавном само једна заинтересована страна, а то су удружења лица чија се права овим законом штите. Међутим, пропуштено је да се укључе представници бројних обвезника по овом закону, обзиром да угоститељи очигледно нису једини који треба да плаћају не баш тако ниске накнаде, а неопходно је било чути и оне којима овај закон ствара тршкове (представници свих удружења у привреди). Такође напомињемо, да на први поглед пропис делује врло бенигно, па се приликом првог читања може стећи утисак да привреди и грађанима не ствара никакве трошкове. Међутим, уопштене норме које прокламују ауторска права у пракси представљају законски основ за наплату најширем могућем кругу лица високих накнада, које врло самостално утврђују и наплаћују ауторска удружења, за која некада није јасно ни да ли су репрезентативна удружења аутора. Уз то, крајње је нетранспарентан обим наплате и даља дистрибуција наплаћених средстава, а тим проблемима се Нацрт закона не бави у довољној мери.

У смислу наведеног, Савет скреће пажњу обрађивачу прописа на поједина решења предложена Нацртом закона, која могу имати веома негативне ефекте:

1. Члан 35. Нацрта закона регулише право које назива „право слеђења“ па прописује: „Ако власник оригиналног примерка дела ликовне уметности, или оригиналног рукописа књижевног, научног или музичког дела прода тај примерак, односно рукопис другоме, аутор дела има право да о томе буде обавештен и да потражује накнаду у износу од 3% од продајне цене.“

Сматрамо да треба преиспитати ову одредбу јер је нелогично да аутор који је већ једном продао своје дело, приликом сваког даљег промета опет наплаћује накнаду од 3% од прометоване вредности. Такође је нејасно да ли је ово право

наследиво и до када траје?! Да ли је ово решење преузто из упоредног права и одакле?

2. Нејасне су одредбе садржане у члану 39. Ст.1. и 2. Нацрта закона

3. Чл. 32. и 33. Нацрт закона прописују ПРАВО АУТОРА да забрани или дозволи јавно саопштавање дела које се емитује, односно дела са носача звука или слике, а члан 19. став 2. Нацрта закона да аутору за свако искоришћавање његовог дела од стране другог лица припада право на накнаду.

Чл. 42-54. Нацрта закона прописују врло лимитиране изузетке када се ауторска права не наплаћају (одељак: 5.2. Нацрта закона - Суспензија искључивих права и права на накнаду), а ради се искључиво о службеним поступцима пред судским и др. државним органима, извештавању јавности путем штампе, архивирању од стране библиотека и образовних установа и слично. Једино значајно ограничење је то што је дозвољено умножавања од стране физичких лица за личну, некомерцијалну употребу (члан 46. Нацрта закона). Скрећемо пажњу да се у члану 46. Нацрта закона обрађивач прописа погрешно позива на члан 211. Нацрта закона, а требало би на 210. Нацрта закона.

Члан 117. став 1. тач. 2. и 3. Нацрта закона наведена права даје и ИНТЕРПРЕТАТОРУ АУТОРСКИХ ДЕЛА.

Члан 127. став 1. тач. 2. и 3. Нацрта закона иста права даје ПРОИЗВОЂАЧУ ФОНОГРАМА, члан 131. став 1. тачка 2. ПРОИЗВОЂАЧУ ВИДЕОГРАМА (филмском продуценту), а члан 136. став 1. тачка 5. ПРОИЗВОЂАЧУ ЕМИСИЈЕ.

Ефекти оваких решења су такви да по Нацрту закона на пример власник угоститељског објекта (кафића, посластичарнице и сл.), ако поседује музички уређај и пушта музички диск, који је уредно купио на тржишту (који је дакле платио, а кроз цену у коју су урачунати и ауторски хонорари и хонорари интерпретатору и зарада издавача) требао поново да плаћа три накнаде: и композитору и интерпретатору и произвођачу фонограма. Ако пак поседује ТВ или монитор, онда би требао да плаћа накнаду и прописивачу видеограма, а ако пушта неки музички ТВ канал, онда и произвођачима емисија.

Ако има логике да ова плаћања врше власници угоститељских објеката и објеката за забаву, јер на тај начин привлаче муштерије и повећавају промет, намеће се питање да ли ту накнаду треба да плаћају други предузетници (нпр. фризер, таксисти, обућари, стоматолошке, ветеринарске и остале ординације, адвокатске канцеларије...) или мала, средња и велика привредна друштва, државни органи и сл.?! Чак и када би се пропис односио и на та лица, није јасно како би се спроводио (како би нпр. министарства или Скупштина доказали да се преко монитора или ТВ-а прате само седнице скупштине, а не и музички спотови и серијски програми).

Такође, обрађивач прописа треба да се изјасни и о томе да ли су Нацртом закона изузете од плаћања музичке, балетске школе и друге уметничке школе, односно да ли образовне установе било да су државне или приватне по овој одредби треба да плаћају накнаду за пуштање музике са CD-ова који су легално купљени. Ако је то њихова обавеза, онда треба навести како су ова питања регулисана у упоредном праву и да ли је увођење ове обавезе плаћања обавеза РС по међународном праву.

На питање Савета, обрађивач прописа је навео да по Закону накнаду треба да плаћају сви и да нико, па ни појединци запослени у предузећима или државним органима не могу на послу да слушају своје музичке и видео дискове, ако послодавац не плаћа ову додатну накнаду (без обзира што су те дискове купили и кроз цену платили ауторске хонораре и др.)

Због оваквог решења које је садржано и у важећем закону, води се 5.000 судских спорова. То је последица лошег законског решења (нејасне и недоречене законске одредбе) и лоше имплементације закона (власници угоститељских објеката нису на време обавештени које су им обавезе и у којим случајевима морају да плаћају ове надокнаде, а када не). Напомињемо да се наплата за сада покушава углавном према власницима угоститељских објеката, а колико ће тек бити спорова ако се наплата интензивира и према другима, обрађивач прописа није процењивао. Такође, нису цењене ни примедбе на поступање на терену организација које врше наплату (СОКОЈ, ОФПС...)

Савет сматра да је основни проблем што у Нацрту закона, као ни у важећем закону није дефинисан појам „јавно саопштавање“, како би се могло недвосмислено утврдити шта се подразумева под истим и ко треба да плаћа поменуће накнаде. Није јасан поменути став обрађивача прописа, по коме би се под „јавним саопштавањем“ подразумевало слушање музике на радном месту у нпр. канцеларији или пекари у којој неко ради сам или са пар колега, а не би се сматрало гласно пуштање музике на журкама и рођенданима?!

Из наведених разлога смо тражили од обрађивача прописа да се изјасни каква су решења у упоредном праву, а покушали смо и да сами прибавимо информације о томе.

Од обрађивача прописа нам је указано да се на следеће прописе:

– члан 15. Румунског закона, који прописује да се јавно саопштавање (презентовање) врши када се то ради на простору отвореном за јавност или на било ком другом месту где број особа прелази нормалан круг чланова породице...

– члан 2. Закона о ауторском праву Словеније, где је прописано да се под термином „јавно“ мисли на већи број особа ван уобичајеног круга породице...

– члан 3. Закона о ауторском и сродним правима Хрватске, који даје дефиницију „јавности“, да је то „велики број особа, које су изван уобичајеног ужег круга особа уско повезаних родбинским или другим особним везама“...

– чл.21. и 22. Закона о ауторском праву Немачке који такође регулише јавност на сличан начин...

Обрађивач прописа се позвао и на члан 11bis став 1. тачка 3. Бернске конвенције о заштити књижевних и уметничких дела, чији је потписник Краљевина Југославија још 17.6.1930. године, а којим је предвиђено да аутори уживају искључиво право да дају одобрења за саопштавање јавности преко звучника или било ког другог сличног уређаја за пренос знакова, звукова или слика дела емитованог преки радија. Став 2. истог члана предвиђа да се препушта законодавствима земаља Уније да утврде услове под којима ће се вршити ова права али да оне, ни у ком случају, не смеју повредити право аутора на правичну накнаду коју ће, у недостатку споразума, утврдити надлежни орган.

У смислу свега наведеног, став је обрађивача прописа да се јавним коришћењем ауторског дела сматра свако коришћење ауторског дела и предмета заштите сродних права, које је приступачно јавности или коришћење у простору,

који је приступачан припадницима јавности, као и омогућавање припадницима јавности приступа ауторском делу и предметима сродних права у време и на месту који сами одаберу.

Такође, обрађивач прописа је доставио Савету „три тарифе британске организације за остваривање ауторских музичких права PRS (британски СОКОЈ)“. Из тих тарифа се види да се накнада за „пуштање“ музике наплаћује:

- продавницама (висина накнаде зависи од површине и од тога да ли се плаћа годишње за континуирано пуштање музике или дневно када се музика пушта само у пригодним случајевима)
- фризерским салонима и салоноима лепоте, у зависности од броја столица
- „радним местима“ и то нпр. пуштање музике радницима у фабрикама, кантинама тоалетима и сл.

Међутим, обрађивач прописа Савету нигде није указао да у упоредном праву постоје одредбе које изричито предвиђају обвезнике ове накнаде, а како је то предвиђено у члану 32. Нацрта закона, који гласи:

„Аутор има искључиво право да другоме забрани или дозволи да његово дело које се емитује, односно реемитује истовремено јавно саопштава публици на јавним местима као што су возила јавног саобраћаја, ресторани, чекаонице и сл. путем техничких уређаја као што су радио апарат или телевизор.“

Сматрамо да позивање на обавезну примену Бернске конвенције не оправдава конкретно предложено законско решење. Као прво, правно на накнаду због „јавног саопштавања“ је новоуведено право, које се очигледно не примењује на идентичан начин ни у свим земљама чланицама ЕУ, а из разлога јер чак ни прописима на које се позива обрађивач прописа није прецизно дефинисано ко је све обвезник плаћања. С друге стране, евидентно је да чак и у САД, Великој Британији или Шведској, где се ове обавезе најекстензивније тумаче и примењују, постоје бројне полемике и дебате у јавности по овом питању, јер се грађанство и приватни сектор опирају наплати, сматрајући да су накнаду већ платили кроз куповину CD-ова.

Сугеришемо обрађивачу прописа да, ако не постоји обавеза Републике Србије да члан 32. пропише уз навођење конкретних обвезника плаћања, обавезно брише речи: „као што су возила јавног саобраћаја, ресторани, чекаонице и сл.“ јер је очигледно да се ради о новоуведеним обавезама у погледу којих се ни пракса чланица ЕУ још увек није јасно одредила (ко су све обвезници плаћања и у којим случајевима).

Такође, имајући у виду став 2. члана 11bis Бернске конвенције, није јасно да ли је Србија у обавези да пропише овакво решење тек када постане чланица ЕУ или раније, а о томе обрађивач прописа треба да се изјасни. Понављамо да овакво решење, ако се доследно примењује проузрокује трошкове целокупној привреди, који нису занемарљиви, па је неопходно детаљно анализирати његове ефекте.

Скрећемо пажњу да је Јединици за спровођење СРП у оквиру спровођења реформе СРП (Једнократно стављање ван снаге или измена неефикасних прописа), која се спроводи у складу са Стратегијом регулаторне реформе у Републици Србији за период од 2008. до 2011. године (стратегичка Влада Републике Србије) од привредних субјеката и грађана стигао велики број сугестија за стављање ван снаге и/или измену прописа

управо у вези са овим питањем. Тако је нпр. Опште удружење предузетника из Бачке Паланке тражило да се преиспита по ком основу предузетницима (кафићи) Удружење СОКОЈ испоставља високе фактуре и како је могуће да се не праве разлике у висини накнада у зависности од локације.

4. Чланом 38. Нацрт закона прописано је да власник грађевине као материјализованог примерка дела архитектуре, ако има намеру да врши одређене измене на грађевини има обавезу да прераду дела прво понуди аутору (архитекти), ако је исти доступан.

Савет истиче да у конкретном случају није прописан рок у коме аутор мора да се изјасни на понуду. Одсуство рока може довести до одуговлачења, па и могућности настанка штете за власника грађевине, посебно у случају када су измене грађевине неопходне. Такође, намеће се питање да ли је ову обавезу требало прописати без обзира на величину и локацију објекта (да ли се односи на пословно стамбене комплексе или и на породичне викендице). **Намеће се питање да ли је ову материју за мање објекте и објекте ван градских центара требало препустити уговарању, а не прописивати законом.**

Није јасно ни шта се дешава ако се ова обавеза не изврши (да ли се објекат доводи у пређашње стање или се аутору плаћа накнада штете или нешто треће).

5. 2. Чланом 48. став 1. тачка 2. Нацрт закона прописано је да је дозвољено без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде привремено умножавање ауторског дела, под условом да умножавање чини саставни и битни део технолошког процеса.

Савет сматра да би требало прецизирати шта представља умножавање, које чини саставни и битни део технолошког процеса, како не би дошло до тумачења у пракси.

6. Члан 121 Нацрта закона прописује обавезу лица коме је уступљено одређено право из члана 116. да интерпретатору доставља потпуне податке о коришћењу интерпретације.

Није јасно како ће се овозбедити спровођење ове обавезе када њено кршење није санкционисано у казним одредбама (чл.217-219. Нацрта закона)

7. Члан 125. Нацрта закона прописује ко се сматра произвођачем фонограма.

Сматрамо да формулација не покрива све могуће власнике фонограма јер предпоставља испуњење три кумулативна услова. Из ког разлога власник фонограма може бити само лице у чијем студију је фонограм снимљен. Вероватно се ради у грешци у формулацији.

8. Чланом 157. став 1. Нацрт закона прописано је да су оснивачи организације дужни да од „органа државне управе надлежног за послове интелектуалне својине“ прибаве дозволу за обављање делатности организације.

Сматрамо да је формулација непрецизна и да **није јасно да ли се ради о министарству надлежном за ову област или о Заводу за интелектуалну својину.**

С друге стране **није јасно да ли је ова организација по својој правној форми удружење, па ће се на њу примењивати Закон о удружењима или је нешто друго.** Ако није удружење, онда се намеће питање њеног транспарентног рада:

– Где ће се налазити доступни у електронском облику јавности и ауторима подаци о органима организације и финансијским извештајима тих организација?

– Како ће аутори бити информисани о правима која треба да остварују по основу наплаћених ауторских надоканада, које су у крајњој линији њихова ауторска права, а не права саме организације.

9. Чланом 157. став 2. Нацрт закона уводи се правило према коме **само једна организација може добити дозволу за колективно остваривање ауторских односно сродних права** за исту врсту права на истој врсти дела, односно предмета сродног права.

Скрећемо пажњу да се **оваквим решењем нарушава слобода удруживања и конкуренција.** Тачно је да овакво решење има својих предности услед нижих трансакционих трошкова, али га треба детаљно образложити.

10. Чланом 157. став 3. Нацрт закона прописује шта се све доставља уз захтев за издавање дозволе за обављање делатности.

Сматрамо да је одредба нејасна и недоречена. Шта то значи „извод из регистра правних лица“? Ако је то извод из регистра удружења који ће се водити при АПР, зашто се онда подносе: „извод из регистра правних лица“ када је регистар јавно доступан свим трећим лицима, а нарочито државним органима, зашто се поново доставља „оснивачки акт организације“, када се он мора доставити приликом уписа у Регистар удружења, зашто се одставља „доказ о пословном седишту организације“, када је организација, ако је она удружење већ регистрована у АПР са одређеним седиштом...

Сматрамо да су ове одредбе нејасне и недоречене и да их је потребно у потпуности преиспитати, а материју регулисати у складу са **Законом о удружењима и уз сарадњу и координацију са Агенцијом за привредне регистре, која води Регистар удружења.**

11. Чланом 158. став 1. тачка 2. Нацрта закона, који регулише услове за издавање дозволе за обављање делатности организацијама за колективно остваривање ауторских и сродних права, прописано је да се дозвола издаје организацији ако „њени оснивачи представљају већину носилаца ауторског, односно сродних права из области на коју се односи делатност организације, а имају пребивалиште у Републици Србији или су њени држављани.“

Није јасно како се ова већина утврђује и шта се дешава ако се накнадно утврди

да већина не постоји, ово посебно имајући у виду члан 221. став 1. Нацрта закона. Није најјасније ни коме се плаћају обавезе ако нека од организација које врше наплату ауторских накнада (СОКОЈ, ОФПС, ПРАГУС и ПИ) на основу члана 162. изгубе дозволу за обављање делатности?

12. Чланом 159. Нацрта закона, додатно прописује услове за издавање дозволе.

Треба дати разлоге за ове услове. Нпр. намеће се питање да ли је логичан прописани услов да организација мора да има „запослену особу која испуњава прописане услове за вођење рачуноводства и има најмање две године стручног искуства на пословима организовања и вођења рачуноводства“?

Зашто је ово неопходно када има толико приватних фирми за пружање ове врсте услуге.

13. Чланом 160. став 1. Нацрта закона, који регулише издавање дозволе за обављање делатности организацијама за колективно остваривање ауторских и сродних права, прописано је да је надлежни орган дужан да донесе решење о издавању дозволе за обављање делатности, односно решење о одбијању захтева у року од 30 дана од дана подношења уредног захтева за издавање дозволе за обављање делатности.

Имајући у виду често непоступање у складу са предвиђеним роковима, Савет сугерише да треба регулисати ситуацију у случају да надлежан орган не донесе одлуку у року од 30 дана од дана подношења уредног захтева за издавање дозволе за обављање делатности, тј. прописати да се у случају ћутања администрације сматра да је сагласност дата.

14. Члан 163. Нацрта закона, прописује евиденцију организација.

Све горе наведене примедбе у погледу нејасно дефинисане надлежности з овођење евиденције и обезбеђења транспарентности њиховог пословања, важе и за овај члан.

15. Чл. 167-186. Нацрта закона, регулишу пословање организација.

Није јасно на који начин ће се обезбедити транспарентност пословања и трошења прикупљених средстава.

16. Чл. 197. и 198. став 1. тачка 4. Нацрта закона прописано је да захтев за добијање сагласности на предложеном тарифу мора да садржи мишљење Привредне коморе Републике Србије.

Поставља се питање да ли је Привредна комора Србије једина асоцијација коју треба укључити у овај поступак, имајући у виду постојање других репрезентативних удружења у привреди.

Такође, ако је неопходно укључити Привредну комору Србије у процес давања мишљења о тарифи организација за колективно остваривање ауторског и сродних права, намеће се питање да ли то треба учинити пре него што се организација обрати Комисији за ауторско и сродно право. Комисија ионако сама мора да обави упоредно истраживање на основу кога ће донети одлуку о томе да ли је тарифа адекватна на основу утврђених критеријума. Поводом овог члана, а с обзиром на његов значај за велики број привредних субјеката, потребно је унапредити постојеће капацитете надлежног органа како би се сви административно-технички предуслови (прикупљање података, компаративна анализа, итд.) за давање сагласности били испуњени.

17. Чланом 201. Нацрта закона је прописано да је одлука Комисије коначна и против ње се не може водити управни спор.

Сматрамо да је овакво решење неприхватљиво јер не даје право на подношење било каквог правног лека на одлуку Комисије, што је у крајњем случају неуставно. Ако је одлука Комисије о сагласности на тарифу коначна, а није могућа ни жалба ни покретање уставног спора, поставља се питање природе саме Комисије, односно поступка који се пред њом води. Шта је Комисија? Како је Комисија тело чије чланове именује Влада, Савет претпоставља да то тело води врсту посебног управног поступка, те се на основу тога примењују сходна правила. У образложењу Нацрта стоји да је Комисија врста арбитраже?! Ово није логично, обзиром да арбитражу добровољно прихватају обе стране, док су наведеним решењем обе стране приморане да је прихвате. Обрађивач прописа је у додатним појашњењима навео да је овакав предлог инициран од самих заинтересованих страна. Иако Савет инсистира на јавној расправи и усвајању сугерисаних решења са најбољим ефектима, сматрамо да је ово решење у најмању руку врло необично, а да његови ефекти могу бити лоши.

18. Чланом 221. став 1. Нацрта закона прописано је да су постојеће организације за колективно остваривање ауторског и сродних права дужне да се организују и ускладе своје опште акте са одредбама овог закона у року од 6 месеци од дана ступања на снагу овог закона, док је ставом 2. прописано да су дужне да у року од месец дана од дана ступања на снагу овог закона, започну поступак преговарања са репрезентативним удружењима корисника о тарифи накнада на основу одредби овог закона.

Сматрамо да ову одредбу треба преиспити. Намиме, обзиром да поступак преговарања није временски ограничен, а није јасно ни да ли су поменуте организације дужне у року од 6 месеци да предложе нови тарифник, оне могу имати интерес за одржавање status quo ситуације, тако да би фактички и даље самостално и без одобрења формирале тарифе.

Савет поново указује на проблеме који су се у пракси појавили у вези са наплатом коју спроводе организације СОКОЈ, ОФПС, ПРАГУС и ПИ, које примењују тарифни систем у коме су износи изузетно велики, а наплата се врши за све кориснике тј. по истој цени независно од врсте објекта и места где се он налази (тј. иста тарифа примењује се на објекат који ради у неком селу и објекат у Београду у Кнез Михајловој улици). Наиме ти износи су у просеку око 2500-3000 динара месечно, а без јасних временских ограничења, ове организације ће свакако имати интерес да пролонгирају постојеће стање. Стога

сматрамо да је потребно јасно временски предвидети рок у коме ће организације поднети нове тарифе, као и последице уколико то не учине у предвиђеном року.

На поменутом састанку Фокус групе за медије, који је одржан 14.07.2009.године у организацији Јединице за спровођење СРП, изнете су бројне примедбе на важећи закон и углавном се односе на регулисање поменутих организација. Пошто не видимо да су проблеми решени у тексту Нацрта закона, цитирамо примедбе које је испред РТС Продукције грамофонских плоћа изнео Огњен Узелац:

””””

1) Завод за интелектуалну својину је издао лиценце организацијама за колективно остваривање заштите ауторских и сродних права, а да није адекватно извршена провера са којим иностраним организацијама они имају потписане уговоре, као што се не зна где се у овом тренутку преливају прикупљена средства и којим иностраним произвођачима фонограма или ауторима се она наводно исплаћују. Уговори са иностраним колективним организацијама су само један од услова које домаћа колективна организација мора испунити да би добила лиценцу за рад. Колективне организације, конкретно ОФПС поред овога нису испуниле скоро ни један други услов за добијање односно продужење лиценце.

2) Републичка радиодифузна агенција тумачи Закон о заштити ауторских и сродних права, на начин да се заштита обезбеђује искључиво преко колективних организација, а да се не може остварити непосредним уговарањем са произвођачем фонограма као што је то, на пример, ППП РТС Продукција која је носилац највећег броја фонограма.

3) Да би се накнада за јавно емитовање правилно и правично обрачунавала потребно је применити тзв. "кошуљице" којима се евидентира број емитовања дела под заштитом колективне организације. Ово је немогуће спровести јер ниједна од колективних организација није пописала и објавила "свој репертоар", већ се Закон примењује тако да се сматра да се од стране колективне организације штити све што није изричитом изјавом воље власника ауторског и сродног права изузето из колективне заштите. На овај начин долазимо у ситуацију да су висине предметних накнада произвољне. Накнаде су увек произвољне и тај проблем ће бити решен усвајањем предлога измена и допуна ЗАСП-а, који за доношење Тарифа предвиђа процедуру преговора корисника са колективном организацијом.

Проблем је што колективне организације нису дефинисале и објавиле свој репертоар, о обавеза је корисника да доставља извештаје о коришћењу предмета заштите односно репертоара. Како нема репертоара, тако да скоро у потпуности нема ни извештаја тј. „кошуљица“ односно playlista. Како нема извештаја, тако се произвољно одређују критеријуми за расподелу прикупљених накнада, чиме се грубо крше одредбе ЗАСП-а. То за последицу има неосновано богаћење издавача који имају утицаја на органе управљања колективних организација. Тежа последица је да стварно коришћена музика остаје без накнаде што у суштини значи да се уместо да се квалитетна музика финансира сама од себе, просто законским функционисањем система колективне заштите, она финансира издаваче који се баве тзв, комерцијалном

музиком, која се, пре свега код националних емитера као највећих платиша скоро уопште не користи. Резултат овакве поставке и пословања колективних организација је потпуна деградација музичке и самим тим културе уопште, што је предмет друге фокус групе.

4) Нејасно је коме "СОКОЈ" исплаћује убирану накнаду за све ауторе са подручја бивше Југославије. СОКОЈ исту убира на основу законске претпоставке да штити целокупан изричито неизузет репертоар.

5) За сваки од облика ауторских и сродних права регистрована је посебна организација која се бави њиховом заштитом. Ове организације међусобно не комуницирају, а требало би их објединити у једну и спречити да буду контролисане од стране интересних група, које истовремено контролишу водеће домаће дискографске куће и обезбеђују да се њиховим дискографским кућама прелива део накнада прикупљених преко колективних организација.

Свака колективна организација има своју инфраструктуру и своје трошкове пословања за које се умањује маса за расподелу накнада носиоцима права. Свака колективна организација има своју Тарифу, чиме међусобно „конкуришу“ једна другој. Оно што им је заједничко односно идентично јесу подаци које (би требало да) добијају од корисника. Заједнички су им и корисници и начини рада. По структури би такође требале бити идентичне. Како немају критеријуме за расподелу, јер су извештаји о коришћењу предмета заштите које има корисници достављају непотпуни (из претходно наведених разлога) тако свака за себе има своје различите критеријуме, који нису јавни. Не комуницирају односно не размењују податке јер би се тако лако контролисало њихово пословање односно расподела би била транспарентна што не одговара садашњим центрима моћи у колективним организацијама, а што за последицу има оно раније наведено.

...“

Имајући у виду напред наведено Савет је мишљења да Нацрта закона о ауторском и сродним правима, који је Савету за регулаторну реформу поднело на мишљење Министарство за науку и технолошки развој, НЕ САДРЖИ АНАЛИЗУ ЕФЕКТАТА у складу са чл. 39. и 40. став 2. Пословника Владе („Службени гласник РС“, бр. 100/2005).

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Млађан Динкић